

AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA IM. STANISŁAWA STASZICA W KRAKOWIE

Wydział Zarządzania

Ekonometria Przestrzenna

Projekt 6

Jakub Le Van, Mateusz Mulka

Spis treści

1.	Wstęp	3
2.	Metodologia	3
2.1.	Dane wejściowe	3
2.2.	Etapy przetwarzania danych	3
2.3.	Model grawitacyjny.....	4
3.	Wyniki.....	5
3.1.	Estymacja modelu	5
3.2.	Analiza wpływu zmiennych	5
4.	Wizualizacje.....	6
4.1.	Mapa wynagrodzeń w województwach	6
4.2.	Wykres rzeczywiste vs przewidywane wartości migracji	7
5.	Podsumowanie	7

1. Wstęp

Migracje wewnętrzne w Polsce są jednym z kluczowych zjawisk kształtujących dynamikę społeczno-ekonomiczną regionów. Oddziałują one na różne aspekty funkcjonowania województw, takie jak rynek pracy, rozwój gospodarczy czy rozmieszczenie ludności.

Celem projektu jest zbadanie wpływu wybranych czynników, takich jak wynagrodzenia w regionach oraz odległości geograficzne, na poziom migracji wewnętrznych między województwami w Polsce w 2021 roku. W analizie wykorzystano model grawitacyjny, który umożliwia uwzględnienie zarówno efektów przyciągania, jak i wypychania migracji, wynikających z sytuacji społeczno-ekonomicznej regionów.

2. Metodologia

Nasze badanie opierało się na danych migracyjnych, ekonomicznych i przestrzennych, które pozwoliły zbudować model grawitacyjny do analizy migracji wewnętrznych między województwami w Polsce w 2021 roku. Proces analizy został podzielony na kilka kluczowych etapów, które opisujemy poniżej.

2.1. Dane wejściowe

Do analizy wykorzystano trzy główne źródła danych:

- **Migracje międzywojewódzkie:** Plik „*Migracje.csv*”, który zawiera dane o przepływach ludności pomiędzy województwami.
- **Wynagrodzenia w województwach:** Dane o średnich wynagrodzeniach w województwach, zawarte w pliku „*Wynagrodzenie.csv*”.
- **Geograficzne dane przestrzenne:** Plik „*wojewodztwa.shp*”, zawierający dane geoprzestrzenne, które wykorzystano do obliczenia odległości między województwami.

2.2. Etapy przetwarzania danych

Dane zostały przygotowane w kilku krokach:

- **Migracje międzywojewódzkie:** Usunięto zbędne elementy, poprawiono nazwy województw i ujednolicono format wartości liczbowych.
- **Dane wynagrodzeń:** Znormalizowano nazwy województw i przekształcono wynagrodzenia do formatu liczbowego.
- **Obliczanie odległości:** Wyznaczono centroidy województw na podstawie danych geoprzestrzennych i obliczono odległości euklidesowe między nimi.

2.3. Model grawitacyjny

Podstawą analizy był model grawitacyjny, który inspirowany jest prawem grawitacji Newtona. Model ten opisuje migracje jako zależność od siły przyciągania i wypychania między regionami oraz odległości między nimi. Matematyczny zapis modelu wygląda następująco:

$$Y_{ij} = \alpha_0 \cdot \frac{M_i^{\beta_1} \cdot M_j^{\beta_2}}{d_{ij}^{\gamma}} \cdot e^{\delta X_{ij}}$$

gdzie:

Y_{ij} - wielkość przepływu/interakcji między jednostką i i j ,

M_i, M_j - wartości zmiennej objaśniającej (np. PKB, wielkość, atrakcyjność) jednostek i i j ,

d_{ij} - odległość (fizyczna, ekonomiczna),

X_{ij} - dodatkowe czynniki mogące wpływać na przepływy,

$\beta_0, \beta_1, \beta_2, \gamma, \delta$ - parametry modelu

Aby uprościć analizę i umożliwić użycie regresji liniowej, przekształciliśmy model w formę logarytmiczną:

$$\ln Y_{ij} = \beta_0 + \beta_1 \ln M_i + \beta_2 \ln M_j + \gamma \ln d_{ij} + \delta X_{ij} + \varepsilon_{ij}$$

Wzór opisuje model grawitacyjny zastosowany w analizie migracji międzywojewódzkich, gdzie logarytm wielkości migracji ($\ln Y_{ij}$) zależy od kilku kluczowych czynników:

- **$\ln M_i$:** Logarytm wynagrodzenia w województwie źródłowym, który mierzy wpływ poziomu wynagrodzeń na odpływ migracji.
- **$\ln M_j$:** Logarytm wynagrodzenia w województwie docelowym, wskazujący, jak wynagrodzenia przyciągają migracje.
- **$\ln d_{ij}$:** Logarytm odległości geograficznej między województwami, obliczonej na podstawie centroidów. Ujemna wartość współczynnika γ wskazuje, że większa odległość zmniejsza przepływy migracyjne.
- **β_0 :** Stała modelu, reprezentująca wartość bazową logarytmu migracji.
- **ε_{ij} :** Składnik losowy, uwzględniający czynniki nieuwzględnione w modelu.

3. Wyniki

3.1. Estymacja modelu

Model grawitacyjny pozwolił na oszacowanie wpływu wybranych czynników na logarytm wielkości migracji między województwami. Wyniki przedstawiają się następująco:

- Logarytm wynagrodzenia w regionie źródłowym (β_1): 4,6769
- Logarytm wynagrodzenia w regionie docelowym (β_2): 8,0677
- Logarytm odległości geograficznej (γ): 0,2728
- Stała modelu (β_0): -107,4293

Wskaźnik $R^2 = 0,3819$ oznacza, że model wyjaśnia około 38,2% zmienności logarytmu wielkości migracji. Choć poziom dopasowania nie jest wysoki, może to wynikać z złożoności zjawiska migracji oraz wpływu czynników nieuwzględnionych w modelu.

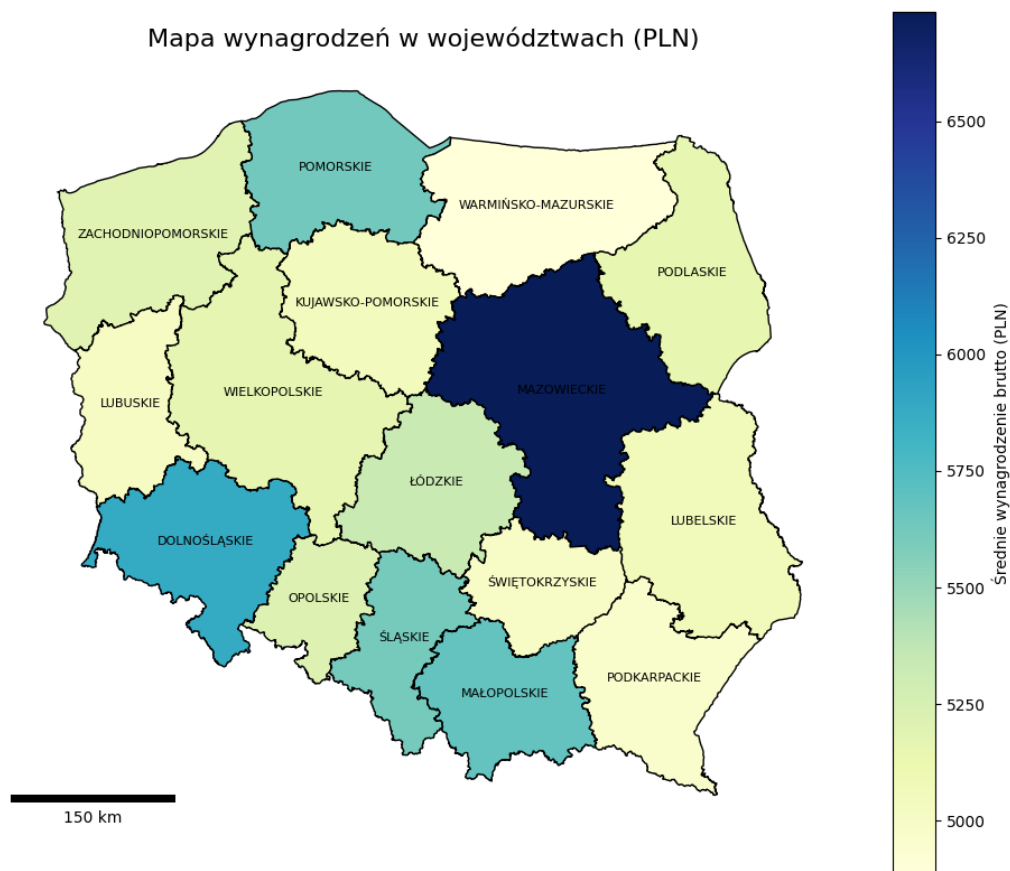
3.2. Analiza wpływu zmiennych

- **Wpływ wynagrodzenia w regionach źródłowych ($\ln M_i$):**
Współczynnik $\beta_1 = 4,6769$ sugeruje, że wyższe wynagrodzenie w województwie źródłowym zwiększa odpływ migracji. Mieszkańcy regionów z wyższymi zarobkami mogą czuć się bardziej pewnie finansowo, co sprzyja ich gotowości do migracji.
- **Wpływ wynagrodzenia w regionach docelowych ($\ln M_j$):**
Wartość $\beta_2 = 8,0677$ pokazuje, że województwa z wyższymi wynagrodzeniami są bardziej atrakcyjne dla migrujących. Wyższe zarobki w regionach docelowych stanowią kluczowy czynnik przyciągający migrację.
- **Wpływ odległości geograficznej ($\ln d_{ij}$):**
Współczynnik $\gamma = 0,2728$ jest dodatni, co jest nietypowe dla modeli grawitacyjnych, w których odległość zwykle działa jako bariera migracji (ujemny wpływ). Taki wynik może wskazywać na specyficzne cechy analizowanych danych, na przykład lepsze połączenia transportowe między bardziej oddalonymi województwami.

4. Wizualizacje

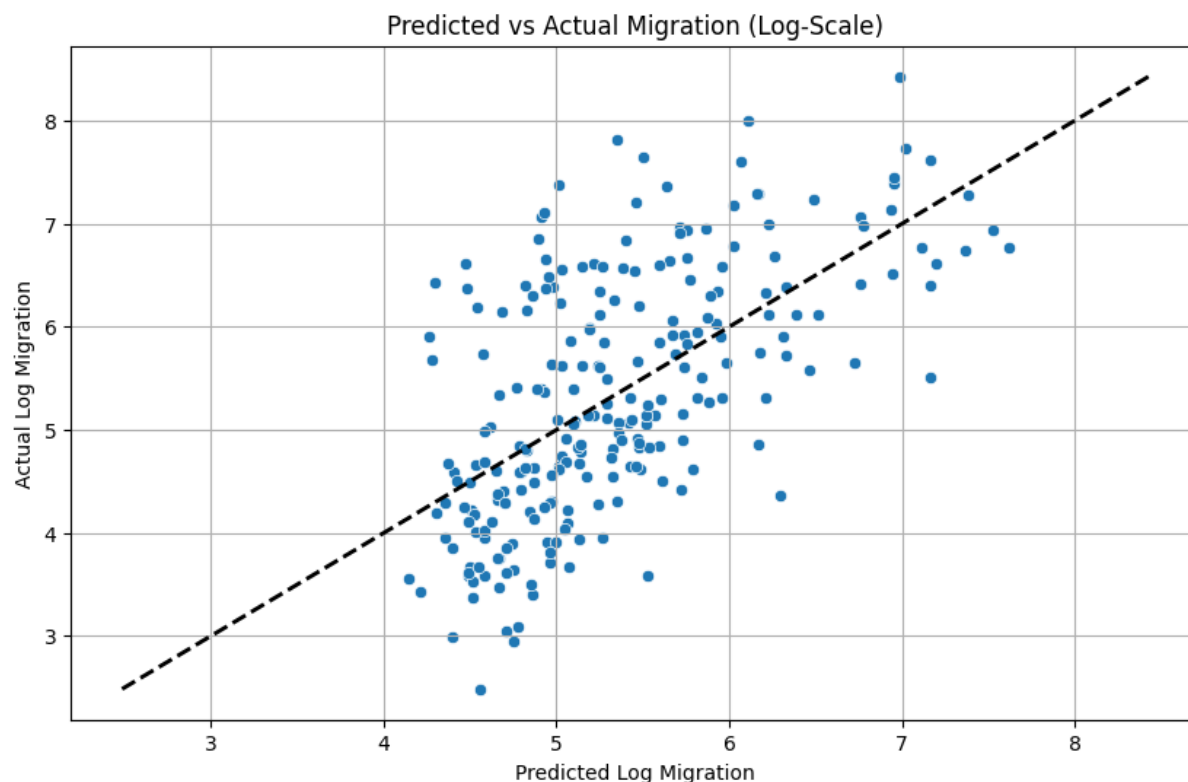
4.1. Mapa wynagrodzeń w województwach

Na mapie przedstawiono średnie wynagrodzenia brutto w poszczególnych województwach, wykorzystując gradient kolorów do zobrazowania różnic. Ciemniejsze odcienie wskazują na wyższe wynagrodzenia – na przykład w województwie mazowieckim, które wyraźnie dominuje pod względem zarobków. Jaśniejsze kolory, jak w województwach podlaskim czy lubelskim, oznaczają niższy poziom wynagrodzeń.

4.2. Wykres rzeczywiste vs przewidywane wartości migracji

Wykres porównuje rzeczywiste wartości migracji z przewidywaniami modelu (w skali logarytmicznej). Punkty znajdujące się względnie blisko linii przerywanej, która symbolizuje idealne dopasowanie, pokazują, że model w tych przypadkach dobrze przewidyuje dane, jednak obecne jest tam pewnie odchylenie od idealnych wyników. Rozrzut punktów bardziej oddalonych od linii wskazuje na miejsca, gdzie przewidywania nie pokrywają się z rzeczywistymi wartościami.

5. Podsumowanie

Przeprowadzona analiza pozwoliła zidentyfikować kluczowe czynniki wpływające na migracje wewnętrzne w Polsce. Różnice w wynagrodzeniach między województwami odgrywają decydującą rolę – regiony z wyższymi zarobkami przyciągają więcej osób, a wyższe wynagrodzenia w regionach źródłowych zwiększają mobilność mieszkańców.

Nietypowy dodatni wpływ odległości może wskazywać na znaczenie jakości infrastruktury transportowej lub innych czynników przestrzennych, co sugeruje potrzebę dalszych badań. Uzyskane wnioski mają praktyczne znaczenie i mogą wspierać działania na rzecz wyrównywania szans rozwojowych regionów oraz lepszego zarządzania przepływami migracyjnymi.